

Віталій Грищенко

e-mail: aetos2@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-0872-3444>

НАРОДНІ НАЗВИ БІЛОГО ЛЕЛЕКИ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ПОХОДЖЕННЯ

У статті узагальнена інформація про народні назви білого лелеки, зібрана на території України протягом 40 років (1986–2025), проаналізовані їх поширення та походження. За поширеністю назви об'єднані в чотири групи: основні (*лелека, черногуз, бусол, бузько, боцян, гайстер*), локальні, іншомовні, помилкові. Майже всі сучасні основні назви прямо чи опосередковано запозичені з інших мов, лише назва «чорногуз» має суто українське походження. Давньоруська назва «стерк» була витіснена в українській мові іншими.

Ключові слова: птахи, білий лелека, народні назви, етимологія, фонетичні варіанти, поширення.

The article summarizes information about the folk names of the white stork, collected in Ukraine over 40 years (1986–2025), and analyzes their distribution and origin. By prevalence, the names were grouped into 4 groups: main (*leleka, chornohuz, busol, buz'ko, botsyan, haister*), local, foreign-language, erroneous. By origin, almost all modern main names were directly or indirectly borrowed from other languages, only the name *chornohuz* is of purely Ukrainian origin. The old name *sterk*, common in Rus', was supplanted in the Ukrainian language by others.

Keywords: birds, white stork, folk names, etymology, phonetic variants, distribution.

Постановка проблеми. Білий лелека (*Ciconia ciconia*) – один із найбільш популярних в Україні птахів. Він відіграє значну роль у культурі та житті людей. З ним пов'язано багато повір'їв і прикмет. Часто згадується він у фольклорі. Мабуть, жоден із наших птахів не має такого розмаїття народних назв. Основні з них – *лелека, черногуз, бусол, бузько, боцян, гайстер*. Вони мають численні фонетичні варіанти. Про назви білого лелеки неодно-

разово писали мовознавці, я хочу проаналізувати їх як орнітолог. Можливо, це допоможе вирішити якісь проблеми й суперечності, котрих залишається ще немало. Принаймні, деякі аспекти походження назв, що здаються сумнівними лінгвістам, знаходять цілком логічне пояснення з точки зору зоолога.

Інформація про народні назви білого лелеки збиралася мною з 1986 року в ході досліджень його поширення та біології на території всієї України, а також під час численних акцій по охороні цього птаха [Грищенко 2005; Грищенко, Яблоновська-Грищенко]. Найбільше даних отримано під час проведення міжнародних обліків білого лелеки, які проходять кожні 10 років (1994, 2004, 2014, 2024). В Україні їх організувало Українське товариство охорони птахів. В облікових анкетах було, зокрема, питання: «Яка народна назва лелек у вашій місцевості». Загалом за 40 років зібрано близько 2,5 тис. реєстрацій народних назв з усіх областей України. Використані також деякі літературні джерела за цей період, в яких наводяться не тільки конкретні варіанти назв, а й місця їх реєстрації [Новак, Мазуркова; Книш; Скільський].

Мета цієї роботи – узагальнення й аналіз зібраної інформації про поширення, уживаність і походження народних назв білого лелеки, які зареєстровані на території України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чітко окреслити поширення різних назв практично неможливо, бо їх ареали постійно розмиваються і змішуються. Раніше це відбувалося передусім унаслідок міграції людей – переселення їх в інші регіони. Саме таким чином на Слобожанщину потрапили деякі назви, що походять із західних областей. Зараз же значну роль у цьому «перемішуванні слів» відіграють засоби масової інформації й особливо спілкування людей у соцмережах. Так, суто західноукраїнське повір'я про те, що білий лелека весною прилітає «неодмінно на Юзефа» – 19 березня, поширилося вже на

всю Україну. Те ж саме відбувається і з народними назвами птахів – вони «кочують» в інші регіони. Тому можна говорити про поширення і вживаність їх лише в загальних рисах і з урахуванням вторинного розповсюдження вже як книжних назв.

За поширеністю й частотою вживання всі народні назви можна розділити на чотири групи. Перша з них – основні. Вони широко розповсюджені і мають численні фонетичні варіанти.

Лелека (фонетичні варіанти – *лелько, лелега, лельока* та ін.). Як народна назва це слово поширене переважно в центральній частині України, меншою мірою – на сході та південному сході. Воно увійшло в літературну мову, тому стало найбільш вживаним. Це українська наукова назва роду *Ciconia*. Завдяки цьому слово зараз можна зустріти й далеко від окресленої території, але це вже наслідок вторинного поширення – фактично як книжної назви. Лексема ця має зовсім мало фонетичних варіантів, і вони трапляються рідко.

Слово *лелека* має тюркомовне походження. Це звуконаслідування, яке передає клацання дзьобом птаха. Сумнівів така версія у фахівців не викликає (ЕСУМ, 3 : 217). Аналогічні назви широко розповсюджені в багатьох тюркських і деяких інших мовах: турецьке, кримськотатарське *leylek*, киргизьке *лейлек*, азербайджанське *leylək*, узбецьке *laylak*, казахське *ләйлек*, албанське *lejlek*, арабське, фарсі, дарі – *лак-лак*, таджицьке *лаклак*і та ін. У всіх цих словах ми чуємо поєднання звуків «лак», «лек». У багатьох мовах тріщання дзьобом білого лелеки передається схожими словами: українське *клекіт*, німецьке *Klappern*. Один із провідних світових фахівців по білому лелеці німецький орнітолог Е. Шюц, який займався, зокрема, й вивченням назв цього птаха в різних мовах, писав, що назви *laqalaqa, laqlaqqi, raqraqqi* і подібні до них уживалися ще у Стародавній Месопотамії [Schüz : 18].

У науково-популярній літературі й соцмережах трапляється версія, за якою назва *лелека* походить від імені слов'янського

бога кохання Леля. Але це лише барвисті фантазії, які ґрунтуються на співзвучності слів, підкріпленій повір'ям, що цей птах приносить дітей. По-перше, походження назви добре відоме і, як уже говорилося, сумнівів у фахівців воно не викликає. По-друге, подібні назви поширені в багатьох різних народів, до яких слов'янські боги не мають ніякого відношення. По-третє, у ті часи, коли в наших краях домінувала язичницька релігія, білого лелеки на більшій частині території сучасної України ще просто не було. Так, у дисертаційному дослідженні А. С. Брюзгіної (Уманської) «Пізньюантропогенові птахи України та суміжних територій (переважно за матеріалами з археологічних пам'яток)» (Київ, 1975), зазначено, що в середньому Подніпров'ї найбільш рання знахідка кісток цього птаха при археологічних розкопках датується XII–XIII ст. А от у Сілезії в Польщі викопні рештки його відомі з часів неоліту [Dyrcz & Witkowski]. Територію України білий лелека заселив порівняно недавно. Розселення це продовжується й досі – на сході та південному сході, де проходить межа гніздового ареалу [Грищенко 2005; Грищенко, Яблонівська-Грищенко]. Жодної згадки про лелеку ви не знайдете в «Слові о полку Ігоревім». І це при тому, що там фігурує багато птахів – ворони, галки, дятли, зозулі, лебеді, орли, соколи, солов'ї та ін. Навіть ті, що не мають для людей ні економічного, ні символічного значення. А білий лелека – синантроп і відіграє важливу роль у культурі, зокрема, народних віруваннях. Тобто в ті часи, коли відбувалися описувані події, білого лелеки на Сіверщині ще не було.

Чорногуз (*чорногуз, чорногус*). Ця назва широко розповсюджена в Україні від Поділля до сходу, у північних областях частіше трапляється в південних районах. Часто вживається також у літературній мові як синонім слова *лелека*. Назва мало варіабельна, відхилення трапляються рідко.

Чорногуз – єдина назва з шести основних, яка має суто українське походження. Зміст її цілком зрозумілий – у птаха, що стоїть або сидить, склавши крила, задня частина тіла виглядає чорною. Хоча, власне кажучи, назва не точна. Все-таки у білого лелеки чорні лише махові пера й частина покривних, а от гузка (хвіст) – біла, що добре видно, коли птах розправляє крила або летить.

Бусол (*бусел, бусьол, бусля, бусень, бусиль* та ін.). Поліська назва, найбільше поширена в північних областях на схід до Сумщини. Далі на південь вона проникає мало, хоча може траплятися подекуди й у центральній частині України. Спільна з основною назвою лелек у білоруській мові – *бусел*. Зустрічається також у Польщі – *busiel, busek* і под. Ця назва найбільш мінлива, має понад два десятки фонетичних варіантів. Причому такі форми, як *бусол* і *бусел* за вживаністю практично рівнозначні.

Єдиної етимології назва *бусол* не має (ЕСУМ, 1 : 306–307). На мою думку, незважаючи на заперечення деяких лінгвістів, найбільш вірною версією є походження її від слова *бусий* – темно-сірий, попелястий. Його ж виводять від тюркських слів *buz, boz* – сірий. У будь-якому разі слово *бусий* використовувалося в Давній Русі, суперечки викликає лише походження його самого. «Бусові врани» «Слова о полку Ігоревім» – це сірі ворони (*Corvus cornix*), *бусий* вовк – сірий.

Виникає питання: як таким чином могла утворитися ця назва, якщо ні у білого, ні у чорного (*Ciconia nigra*) лелек в оперенні нема нічого сірого? А вона спершу могла стосуватися іншого птаха – сірої чаплі (*Ardea cinerea*) чи сірого журавля (*Grus grus*), а потім була перенесена на лелеку [Грищенко 2013 : 167]. Люди досі плутають цих трьох птахів і їх назви, тож не дивно, що таке могло трапитися в минулому. Та й взагалі, як відомо, родові назви виникли раніше видових. Схожих зовні великих довгоногих птахів об'єднували одним найменням. Тут нема

нічого дивного, бо навіть творець сучасної наукової систематики тварин і рослин Карл Лінней відніс білого й чорного лелек до роду чапель – *Ardea ciconia* та *Ardea nigra*.

На користь цієї версії говорить одна з діалектних назв чаплі – *бушля* [Верхратський : 8], (СУМ, 1 : 268). Змішування назв відображають і словники. Так, за П. С. Лисенком, *бусел* – це назва сірого журавля, а *бушель*, *бушля* – білого лелеки (СлПГ : 38). В інших говориться, що *бушля* це назва як самки лелеки, так і чаплі (Грінч 1 : 118; Рудн. : 281 та ін.). У словнику М. В. Шарлеманя назва *бушля* також відноситься як до білого лелеки, так і до сірої чаплі (Шарлемань 1927 : 13, 16).

Такі назви зрідка рееструються й зараз. На Харківщині в деяких селах досі бушлею називають білого лелеку. На Житомирщині в колишньому Любарському районі зареєстрована назва *бушель*.

Ці слова показують можливий ланцюжок перетворень: *бусля* – *бусель* (варіант тієї ж назви, але вже чоловічого роду, як *гуска* й *гусак* чи *качка* й *качур*) – *бусел*. Ну а *бусля* стала *бушлею*, *бусель* – *бушлем* шляхом палаталізації (Рудн. : 281). У білоруській мові *сіра чапля* – *шэрая чапля*.

Перенесення назв з одного виду на інший – взагалі типове явище. Звідси численні невідповідності назв тварин і рослин у сусідніх мовах. Наприклад, в українській мові *чайка* – це кулик (*Vanellus vanellus*), у російській *чайками* називають мартинів (*Larus* та інші близькі роди). Для українців і росіян *жаби* – це різні земноводні тварини. В українській мові *жовнами* називають кілька видів дятлів, у польській *żolna* – це бджолоїдка (*Merops*). У турецькій мові *kavun* – це диня, *kabak* – гарбуз, а *kavun* – *karpuz*.

Інший варіант запозичення – від караїмської назви лелеки *busul* (ЕСУМ, 1 : 307) – мені здається сумнівним. Занадто розповсюджена назва *бусел* у кількох мовах. Караїми жили у Великому князівстві Литовському, на колишній території якого

вона якраз здебільшого й поширена, але навряд чи мова малочисельного народу, переселеного з Криму, мала такий вплив на слов'янські. До того ж у князівстві жили й польсько-литовські татари.

Бузько (*бузьок, бусько, бусьок* та ін.). Назва поширена в західній частині України на схід до Вінницької області. Також досить мінлива, є кілька фонетичних варіантів із високою вживаністю. Зустрічається й у літературній мові як синонім слова *лелека*.

Це не що інше, як демінутив від слова *бусол*: *бусол* – *бусько, бусьок*, а озвучення «с» дає *бузька*. Зменшувальні форми взагалі дуже поширені в українській мові. Аналогічним чином вони утворюються для імен: Василь – *Василько, Васько, Васьок*; Михайло – *Мишко*; Петро – *Петько*; Іван – *Івасик*; Олена – *Оленка* і под. Демінутиви часто використовуються і в назвах тварин – *бугайчик, вівчарик, вовчок, кобилочка, козуля, соловейко* та ін.

Боцян (*боцюн, бойцун, боцьон, бочан* та ін.). Назва найбільше поширена на Волині, хоча трапляється і в сусідніх областях. Також досить мінлива, є багато фонетичних варіантів. Це запозичення з польської мови – *bocian*. Так само називають лелек і в Словаччині. Слово також не має загально визнаної етимології. Можливо, це теж звуконаслідування, але від якого слова – остаточно не встановлено (ЕСУМ, 1 : 240; Brückner : 33).

Гайстер (*айстер, гайстр, гастір, гаріст* та ін.). Назва поширена на північному сході України, насамперед у Чернігівській і Сумській областях, хоч її можна зустріти і в селах на лівобережжі Київщини та Черкащини, а також на півночі Полтавщини. Рівень мінливості середній, фонетичних варіантів менше, ніж у *бусла* чи *боцяна*, але вони є.

Історія цієї назви досить цікава. Класична версія її походження звучить так: із середньовісньонімецького діалекту

польською мовою було запозичене слово *Heister* – одна з місцевих назв сороки (*Pica pica*). Сучасна німецька назва цього птаха – *Elster*. Слово в польській мові трансформувалося в *hajster*, *hajstra* і перейшло в українську та білоруську у формі *гайстер*. Назва була перенесена спершу на чорного лелеку, а потім на білого [Grempe : 529–530; Грищенко 2005 : 144], (ЕСУМ, 1 : 454). У сучасній польській мові *hajstra* – діалектна назва чорного лелеки, у минулому вона була основною [Taczapowski : 183]. У білоруській *гайстер*, *гайсьцер* – також чорний лелека. І. Г. Верхратський теж відносить слово *гайстер* до українських назв чорного лелеки [Верхратський : 9].

Яким чином назва від сороки могла перейти до лелеки? Що в них спільного? Забарвлення оперення. Здавна люди для позначення відтінків кольору й особливостей його розподілу використовували назви об'єктів, які бачили навколо себе. Наприклад, плодів, квітів, металів, мінералів – *вишневий*, *малиновий*, *помаранчевий*, *бузковий*, *сріблястий*, *буриштиновий* тощо. Охарактеризувати колір одних тварин допомагали назви інших – *вороний* або *мишастиий* кінь, *зозулястий* півень. Так і сорока була зручним взірцем для позначення контрастного чорно-білого забарвлення. В Україні, окрім власне сороки, є ще кулик-сорока (*Haematorus ostralegus*), в Австралії живе сорочий жайворонок (*Grallina cyanoleuca*), в Африці – сорочий сорокопуд (*Lanius melanoleucus*). Поєднує цих зовсім різних (і систематично й екологічно) птахів лише одне – чорно-біле забарвлення оперення. Колись був і *сорочий лелека* – *bosian hajstra*.

Чому ця назва перейшла від чорного лелеки до білого саме на північному сході України? Це може бути пов'язано з розселенням останнього. Коли білий лелека почав заселяти терени Чернігівщини, поширені на Правобережжі назви не встигли «перекочувати» одразу вслід за ним. А місцеві жителі добре знали лісового гайстра, бо чорний лелека гніздиться

передусім на Поліссі, і стали називати тим же словом його білого родича.

Від *гайстра* походить російська назва *аіст* [Грищенко 2005 : 144–145]. Як відбувалася трансформація, можуть показати народні назви, поширені на північному сході України: *гайстер* – *айстер* – *айст* – *аіст*.

Взагалі, якщо абстрагуватися від взаємного проникнення слів із різних діалектів і вторинного поширення назв уже як книжних, вимальовується досить цікава картина. Пояснити її можна поетапним розселенням білого лелеки на схід на теренах України. На північному заході – польська назва *боцян*. У західній частині країни та на Поліссі – назви давнього тюркського походження *бусол* / *бузько*. Далі на схід – українське *чорногуз* і більш нове тюркське запозичення *лелека*. Нарешті, на північному сході – *гайстер*.

Друга група назв – локальні найменування білого лелеки, які трапляються лише на невеликих територіях або взагалі в окремих населених пунктах: *агроном*, *білогруд*, *бовдур*, *длекотень*, *тазда*, *жабоїд* та ін. Вони мало мінливі, хоча в деяких теж бувають різні фонетичні варіанти. Наприклад, *агроном* / *аграном*, *длекотень* / *глекотень* / *клекотень*. Іноді лелек називають людськими іменами – *Іван*, *Василь*, *Андрій* і под. Це відгомін давніх тотемістичних вірувань.

Третя група – іншомовні назви білого лелеки. Вони поширені у прикордонних районах і місцях компактного проживання різних етнічних груп. Це російська назва *аіст* – Сумська, Харківська, Луганська, Донецька області, АР Крим; молдавська *кокоштирк* (*кукоштиверк*) – Одеська й Чернівецька області; угорська *това* (*товля*) – Закарпаття; болгарська *штрекел* – південь Одещини. Хоча назву *аіст* можна зустріти й у внутрішніх областях, передусім на півдні та сході, де проживає багато російськомовного населення.

Окремо слід винести групу назв, які вживаються стосовно лелеки помилково: *журавель*, *веселик*, *чапля*, *цапля*. Передусім це, як уже говорилося, результат давнього змішування назв цих схожих зовні птахів. Відображення його є і в літературі, і в геральдиці. Так, у Г. С. Сковороди птах *еродій* – це лелека, але саме слово походить від грецького *erodios* – «чапля». У геральдиці символіка цих трьох птахів перекривається. Наприклад, зображення на гербі журавля з каменем у лапі традиційно символізує пильність. Образ цей – *grus vigilans* (журавель пильнуючий) – походить ще з античної легенди, що у зграї журавлів, які відпочивають під час перельоту, «вартовий» птах тримає камінь у піднятій лапі. Якщо стомлений сторож засинає, камінь випадає й будить його. Але на гербах можна побачити в такій же позі й лелеку та чаплю [Грищенко 2005 : 147].

І зараз таке змішування назв пов'язане з незнанням птахів. Як не дивно, але немало людей не розрізняють лелек і журавлів. Так, у соцмережах трапляються вирази на кшталт: «летіли лелеки й курликали» (курличуть журавлі, лелеки летять мовчки), «пролетів ключ лелек» (лелеки не літають ключем, як журавлі чи гуси).

Втім, чітких меж між описаними групами нема. Вони трохи перекриваються, бо деякі слова можна віднести як до варіантів однієї з основних назв, так і до іншої групи. Наприклад, уже згадана *бушля* – це варіант *бусла* чи діалектна назва чаплі, або *айст* – варіант *гайстра* чи іншомовного *аїста*?

Зазначені вище назви відносно недавні. На Русі для довгоногих птахів, таких як журавель і лелека, використовувалась інша – *стерк* (*стъркъ*, старослов'янське *стръкъ*). У лінгвістів є припущення про походження цього слова від індоєвропейських коренів *strg-, *strk- – твердий, негнучкий. Про це писав ще С. Младенов [Младенов : 111–112]. Ця назва

споріднена з українським словом «стирчати». Тобто стерж – це птах, який «стирчить» на довгих негнучких ногах [Грищенко 2005 : 145]. Подібні назви широко розповсюджені в багатьох індоєвропейських мовах: німецьке *Storch*, англійське та скандинавське *stork*, литовське *starkus*, латиське *starkis*, словенське *štorklja*, болгарське *щъркел*, македонське *umрк* та ін. Назва білого журавля (*Grus leucogeranus*) *стерх* також може бути не запозиченням із німецької мови (*Storch*), як це часто вважають, а наслідком палаталізації звука «к» у слові *стерк*. М. В. Шарлемань наводить назву *стерх* не тільки для білого журавля, а й для чорного лелеки (Шарлемань 1927 : 16). Очевидно, це «рудимент» давньої назви, який дійшов до ХХ ст.

Давньоруська назва згодом в українській мові була витіснена іншими. Нічого унікального в цьому нема, змінилося багато старих слів. Різноманітності найменувань білого лелеки могло сприяти його розселення протягом століть, саме в часи, коли йшло формування сучасної мови.

Висновки. В Україні є велика різноманітність народних назв білого лелеки. За поширеністю їх можна об'єднати в чотири групи. 1) Основні – широко розповсюджені з численними фонетичними варіантами (*лелека*, *чорногуз*, *бусол*, *бузько*, *боцян*, *гайстер*). 2) Локальні – поширені на невеликих територіях або навіть в окремих населених пунктах. 3) Іншомовні – зрідка трапляються в прикордонних районах та місцях компактного проживання різних етнічних груп. 4) Помилкові – їх уживання по відношенню до білого лелеки спричинене нерозрізненням журавлів і чапель.

За походженням майже всі сучасні основні назви прямо чи опосередковано запозичені з інших мов: *лелека*, *бусол*, *бузько* – з тюркських, *боцян* – із польської, *гайстер* – із німецької через польську. Лише назва *чорногуз* має суто українське походження. Давньоруська назва *стерк* була витіснена в українській мові

іншими. Це може бути пов'язано з розселенням білого лелеки із заходу на схід якраз у період її формування.

Література

- Верхратський І. Початки до уложення номенклятури и терминології природописної, народнєї и замїтка о волоськім павуку. Львів : Друк. Ставропиг. Ин-ту, 1869. [Вип.] II. 40 с.
- Грищенко В. М. Чарівний світ білого лелеки. Чернівці : Золоті литаври, 2005. 160 с.
- Грищенко В. М. Про походження деяких українських назв птахів. *Беркут*. 2013. Т. 22. Вип. 2. С. 165–167.
- Грищенко В. М., Яблоновська-Грищенко Є. Д. Тридцять років моніторингу популяції білого лелеки в Україні (1992–2021). Чернівці : Друк Арт, 2023. 296 с.
- Книш М. П. Народні назви птахів на Сумщині. *Беркут*. 2014. Т. 23. Вип. 2. С. 99–105.
- Младенов С. Старите германски елементи в славянските езици. *Сборник на народни умотворения, наука и книжнина*. Кн. 25. Софія, 1909. С. 49–155.
- Новак Л. М., Мазуркова І. А. Народні назви птахів на Волино-Поділлі : *Матеріали II конф. молодих орнітологів України*. Чернівці, 1996. С. 136–137.
- Скільський І. В. Попередні відомості про народні назви птахів Чернівецької області. *Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень* : Матеріали Четвертої міжнар. наук.-практ. конф. (28–29 квітня 2017 р., смт Путила, Чернівецька область, Україна). Чернівці, 2017. С. 89–91.
- Dyrca A., Grabicki W., Stawarczyk T., Witkowski J. Ptaki Śląska. Wrocław, 1991. 526 s.
- Grempe G. Russ. aist – 'Storch'. *Wiss. Zeitschr. Univ. Rostok. Gesellschafts- und Sprachwiss. Reihe*. 1975. Bd. 24. H. 6. S. 529–532.
- Schüz E. Über die Namen des Weißstorchs (*Ciconia ciconia*) als Ausdruck einer vielfältigen Mensch-Vogel-Beziehung. *Beih. Veröff. Naturschutz Landschaftspflege Bad.-Württemberg*. Karlsruhe, 1986. Bd. 43. S. 15–24.
- Taczanowski W. Ptaki krajowe. Kraków, 1882. T. 2. 398 s.

Умовні скорочення

- Грінч. – Грінченко Б. Д. Словарь української мови. Київ : АН УРСР, 1958. Т. 1. 494 с.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : у 7 т. Київ : Наук. думка, 1982. Т. 1. 632 с. ; 1989. Т. 3. 552 с.
- Рудн. – Рудницький Я. Б. Етимологічний словник української мови. Вінніпег : Укр. вільна академія наук, 1972. Т. 1. 968 с.

- СлПГ – Лисенко П. С. Словник поліських говорів. Київ : Наук. думка, 1974. 260 с.
- СУМ – Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка, 1970. Т. 1. 799 с.
- Шарлемань1927 – Шарлемань М. Словник зоологічної номенклатури. Ч. 1. Назви птахів. Київ : Держвидав України, 1927. 64 с.
- Brückner – Brückner A. Słownik etymologiczny języka polskiego. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1985. 805 s.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АвіАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Навчально-науковий інститут міжнародного
співробітництва та освіти

СВІТОВІ ВИМІРИ ОСВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ

Збірник наукових праць

Київ • 2025

УДК 81'243(043.2)

Світові виміри освітніх тенденцій
збірник наукових праць

Рекомендовано науково-методично-редакційною радою
Навчально-наукового інституту міжнародного співробітництва та освіти
Державного університету «Київський авіаційний інститут»
(протокол № 1 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор **Гнатюк Лідія Павлівна**
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

кандидат філологічних наук, доцент **Луцюк Микола Володимирович**
(Київський столичний університет імені Бориса Грінченка)

Видавець: кафедра філологічних та природничих дисциплін Навчально-наукового інституту міжнародного співробітництва та освіти Державного університету «Київський авіаційний інститут». **Поштова адреса:** Україна, Київ, 03058, просп. Любомира Гузара, 1, корп. 8^А, 408. E-mail: philolognau@ukr.net

Містить наукові та науково-методичні праці із загального і слов'янського мовознавства, літературознавства, термінознавства, міждисциплінарних зв'язків філологічних та природничих дисциплін, методики і методології навчання іноземних студентів.

Головний редактор – доктор педагогічних наук Зарубінська І. Б.

Відповідальні редактори:

доктор філологічних наук Межжеріна Г. В.
кандидат технічних наук Корчук О. Ю.

Члени редакційної колегії:

кандидат економічних наук Шевченко О. Р.
доктор філологічних наук Бріцин В. М.
доктор філологічних наук Глущенко В. А.
доктор філологічних наук Нечитайло І. М.
доктор мистецтв Пустовойт І. В. (США)
доктор педагогічних наук Субота Л. А.
кандидат біологічних наук Загороднюк І. В.
кандидат філологічних наук Ковалюк О. К.
кандидат філологічних наук Нагорна Н. М.
кандидат філологічних наук Ніколаєва Н. С.
кандидат філологічних наук Федчук Л. І.

Рекомендовано давати посилання за зразком:

Іванов І. І. Авіаційні..... . *Світові виміри освітніх тенденцій*: збірник наукових праць / за ред. Г. В. Межжеріної, О. Ю. Корчук; Навчально-науковий інститут міжнародного співробітництва та освіти. Державний університет «Київський авіаційний інститут». Київ, 2025. Вип. 18. С. ... URL: <https://imco.nau.edu.ua/наукова-робота/>

Автори опублікованих наукових праць несуть повну відповідальність за дотримання авторських прав інших осіб, достовірність цитат, власних імен та інших відомостей.

© ННІМСО КАІ, 2025
© Колектив авторів, 2025